

trandi potentiam extraordinariam et supernaturalem Deus concedere queat angelo bono, nulla videtur in eo esse difficultas, si solum excipias casum in quo miraculum ejusmodi involveret aliquid creari ex nihilo. Nam potestas creandi omnipotentiae est appendix, et nulli enti finito communicari potest. Cùm verò potestas miraculi propriè dicti, etiam infiniti generis, non nisi extraordinariè et supernaturaliter angelo bono competere possit, sequitur eam angelis malis nunquam à Deo concedi; siquidem Deus iis dona quaecumque supernaturalia profectò non largitur.

Hæc est summa doctrinæ S. Thomæ de miraculis, quam omnes theologi amplecti solent; et plures philosophi qui rem accuratiùs perpenderit, quantum ad substantiam amplectuntur.

Cæterùm ad institutum nostrum non pertinet ut singula quæque ad miraculi definitionem spectantia diligentius perscrutemur et decernamus. Causa religionis christianæ, ut exemplo celeberrimorum ejus defensorum apertum sit, ex ejusmodi disquisitionibus non est religata.

Ex dictis claret miraculum in se consideratum et independenter à causâ per quam produci potest, prout in præsentî à nobis spectatur, rectè definiti *opus sensibile, stupendum, contrarium cursui vel ordini consueto naturæ*. In eo theologi, ac inter christianos philosophi, concordés esse videntur, in eaque definitione, prætermisissis aliis quæ fusiùs prosequi supervacaneum est, stamus, confestim ad alia properantes.

CAPUT SEXTUM.

De possibilitate miraculi.

Spinosa leges viresque naturæ (quæ natura, ipse Deus est, juxta ipsum) nullam posse pati mutationem ratus, idèò miraculi possibilitatem negavit contra ipsum sit.

PROPOSITIO.

Possibile est miraculum.

PROB. 1º. Ex modò dictis, miraculum est opus sensibile, stupendum, contrarium cursui vel ordini consueto naturæ: atqui tale opus est possibile. Nam evidens est Deum, totius naturæ dominum, posse producere opus sensibile, stupendum, contrarium cursui vel ordini consueto naturæ, qualis est v. g. mortui resurrectio, fluminis versus originem regressus. Cùm enim sit liber in suis operibus, cùm omnia arbitratu suo effecerit, cùm liberè vitam hominibus dilargitus fuerit, etc. manifestum est penès eum esse effectus oppositos produceret.

PROB. 2º. Deo difficilius non est planetam sistere, quàm movere; hominem è mortuis excitare, quàm creare: atqui Deus movet planetas, homines creavit; ergo potest planetas sistere, mortuos ad vitam revocare. Porrò hæc sunt miracula, cùm ordini rerum assueto sint opposita. Ergo, etc.

PROB. 5°. Si repugnaret opus miraculosum, vel ex parte Dei, vel ex parte materiæ, vel ex parte hominis: atqui, 1°. non repugnat ex parte Dei, qui supremam in omnia potestatem habet. 2°. Non ex parte materiæ, quæ de se iners est ac otiosa, omnis figuræ capax, ad motum, ad quietem, ad formas quascumque suscipiendas aptissima, quæque Creatori nec resistit, nec resistere potest. 3°. Non ex parte hominis; si enim repugnaret ex parte hominis, maximè quia Deus, ad vocem hominis, naturæ leges immutare non posset. Atqui manifestum est Deum posse, ad vocem hominis, naturæ leges interrumpere, cùm sit omnipotens, illasque leges instituerit.

PROB. 4°. Ex consensu omnium populorum, qui constanter miraculi possibilitatem agnoverunt; omnes enim vera aut falsa miracula jaclitârunt; omnes miraculum Dei vocem arbitrati sunt, omnesque suam religionem miraculorum auctoritate confirmare enixi sunt.

PROB. 5°. In Tractatûs serie, invictissimis argumentis probabitur miracula, in gratiam religionis judæicæ et christianæ, fuisse peracta. Ergo miracula sunt possible.

6°. Deniquè miraculum est effectus oppositus legibus constantibus et uniformibus quibus regitur orbis universus. Atqui effectus ejusmodi possibilis est. Nec enim in se, nec divinis attributis repugnat. 1°. Non in se, siquidem materia est indifferens ad quemcumque motum et formam, ac proindè disponi et moveri potest modo diverso ab eo quem postulant leges mechanicæ universales: v. g. non magis in se repugnat flumina

sursùm ascendere, quàm in infimum locum descendere. 2°. Effectus ejusmodi non repugnat attributis divinis. Non immutabilitati, ut vult Spinoza; Deus enim opera mutat, non mutato consilio, cùm mutationem in naturæ legibus ab æterno decreverit. Non sapientiæ, ut contendit idem Spinoza; divina enim sapientia ad summum exigit ut Deus vulgò viis generalioribus et simplicioribus utatur, non verò postulat ut semper iis utatur, etiam cùm easdem leges interrumpi expedit, idque divinis consiliis congruit. Aliundè, est liber et potest, quas vult, seligere vias, cùm sint omnes respectu ipsius æquales, ipseque illis minimè indigeat.

SOLVUNTUR OBJECTIONES.

OBJ. Cum Spinoza, Tract. theolog. politic. cap. 5. Si miraculum esset possibile, mutari possent ac interrumpi naturæ leges. Atqui hoc fieri non potest. Nam leges naturæ sunt decreta Dei. Atqui decreta Dei mutari non possunt, cùm Deus sit naturâ immutabilis.

R. Interruptionem naturæ legum nullam in Deo arguere mutationem. Nam Deus liber est in suis decretis. Nihil igitur impedit quominus ab æterno decreverit ut mundus, juxtà quasdam leges uniformes, regeretur, et simul ab æterno voluerit leges illas in certis circumstantiis cessare et interrumpi. Atqui, in hac hypothesisi, mutabitur ordo consuetus, nec tamen mutabuntur divina decreta, cùm ab æterno fuerint eadem. Sic princeps legem instituere potest, et simul velle hanc in quibusdam circumstantiis non observari. In eo casu

lex, admotâ occasione, interrumpetur, sine ulla mutatione aut in principe, aut in ejus decretis.

AD PROB. DIST. Leges naturæ sunt ipsa decreta divina, id est, sunt effectus decretorum, divinorum, concedo; sunt ipsissima decreta, nego. Jam verò illi effectus Deo extrinseci, immutari possunt, licet nec Deus, nec decreta divina mutantur. Nam ab æterno decernere potuit ut talis lex constanter et ordinariè observaretur, et in tali circumstantia non observaretur. Atqui, in hac hypothesi, nulla erit in Deo et in decretis divinis mutatio; erit tamen opus insolitum, erit suspensio legis; novus et stupendus effectus ex hac exceptione seu legis suspensione nascetur, quem miraculum dicimus. Ergo, illæsis Dei attributis, illibatâ divinâ immutabilitate, potest fieri miraculum.

Præterea, variæ leges quibus mundus regitur, nullam in Deo mutationem arguunt, fatentibus Spinosâ et omnibus; atqui interruptiones legum universalium quæ sunt, propriè loquendo, privatæ leges quibus fiunt miracula, non magis in Deo mutationem arguunt, quàm variæ leges quibus mundus regitur; et ex quibus variâ hujus mundi nascuntur phænomena; ergo, etc.

Spinosa alia nonnulla contrâ miraculi possibilitatem objicit, sed perpetuò fingit Deum non esse liberum, ipsius volitiones et decreta esse necessaria, nullum esse ens contingens, omnia ineluctabili fato fieri. Pro vero statuit Deum esse ipsam naturam, ipsumque mundum et quidem necessarium, potestatem Dei esse ipsam naturæ virtutem. His principiis absurdo et impio, quod admittit; systemati consentaneis innixus, contendit

nullam posse esse legum naturæ interruptionem. Verùm, in Tractatu de Deo, hæc omnia Spinosæ principia absurda esse et à vero abhorrere demonstratur. Ibi invictissimis argumentis comprobatur Deum esse liberum in operibus suis, in suis decretis; mundum esse contingentem et libero Dei arbitrio conditum; Deum esse ens spirituale et simplicissimum, à materia, mundo et naturâ valdè distinctum. Hinc impius Spinosæ cumulatissimè revincitur.

Ex his patet hunc impium, id ipsum quod evidentissimum est, pernegasse, cum miraculi possibilitatem in dubium revocavit. Hinc non miror illum à doctissimo Huetio habitum fuisse ut virum *tardi et plumbei ingenii, cui judicium omninò nullum*: Ep. miss. 444.

OBJ. 2º Saltem miraculum non est possibile in sententia Clarkii. Nam miraculum est opus contrâ consuetum naturæ cursum; atqui nullum potest esse opus contrâ naturæ cursum. Nam consuetus naturæ cursus, seu ordo hujus mundi, est ipsa Dei voluntas. Sed nihil potest existere contrâ Dei voluntatem; ergo, etc.

R. Clarkium et ipsius sequaces nunquàm sensit, nec in mente habuisse miraculum esse opus ordini et cursui naturæ consueto directè oppositum, ipsique Dei voluntati adversum; Deus enim nunquàm sibi contradicere potest. At verò, cum asserunt miraculum esse opus contrâ consuetum ordinem, nihil intelligunt nisi illud esse ordinis consueti exceptionem et interruptionem; contendunt illud minimè adversari Dei voluntati generali quâ regitur orbis universus, sed esse effectum consilii ac voluntatis specialis, quæ decrevit legem ge-

neralem, in his vel illis circumstantiis quas elegit Deus, interrumpendam esse. Quæ cum ita sint.

AD PRIM. MAJ. DIST. Miraculum est opus contra consuetum naturæ cursum; id est, interruptio, exceptio, suspensio, ordinis consueti, concedo: est effectus qui illi ordini contradicat, nego. Consuetus naturæ ordo est voluntas Dei, id est, effectus illius voluntatis, concedo: est ipsa illa voluntas, nego. Nihil potest existere contra Dei voluntatem, id est, nihil potest illi voluntati contradicere, concedo: id est, non potest esse illius legis exceptio et suspensio, nego. Manifestum est enim Deum sine ulla contradictione ab æterno potuisse legi et voluntati universali exceptionem apponere, ex qua nasciturus sit effectus insuetus et stupendus, quem miraculum appellamus.

INSTR. Si Deus à consuetis legibus deflectat, ergo est sapientissimus, ergo est levis et inconstans. Sic princeps, qui vellet unam legem per sex menses observari et per sex alios non observari, levitatis notam non effugeret.

R. N. CONSEQ. Præsentis instituti non est expendere post Leibnitzium, Mallebranchium, et plures alios, an Deus semper et stricto jure debeat leges universales simplicioresque instituere, an Deus teneatur ad optimum eligendum. Quæstio hæc vulgò expenditur ubi de libertate Dei. Quidquid sit, etsi Deus teneretur ad optimum, etsi teneretur ad leges universales et simpliciores vulgò et ordinariè eligendas, id non impedit quominus, in quibusdam circumstantiis, propter orbis universi decus et utilitatem, et ad confirmandam

religionem quam vult hominibus revelare, possit leges naturales intervertere et suspendere; sine ullo suæ sapientiæ et immutabilitatis detrimento. Quin imò, nunquam demonstrabitur id non esse optimum, et consequenter à Deo non potuisse effici, etiam in ea hypothesi in qua ad optimum teneretur.

Comparatio claudicat. Equidem, si princeps, sine ratione ulla et solâ levitatis causâ, vellet legem per sex menses observari, et per alios sex non observari, tunc inconstantia notam non declinaret. At verò, Deus quasdam et raras legibus consuetis voluit exceptiones, tum propter rationes mox dictas, tum propter alias sibi soli cognitâs. Magnum itaque est Deum inter atque prædictum principem discrimen. Imò, principis exemplum in medium afferre possumus, quod nobis faveat multum. Etenim, nonne princeps sapientissimus, propositi tenax, et levis minimè, stabilire potest legem quam non vult in quibusdam circumstantiis observari propter legitimas rationes? Ergo pari jure, Deus, etc.

Demonstratâ miraculi possibilitate, expendendum venit à quo fieri possit miraculum, seu quænam possit esse causa miraculi. Plures philosophi et theologi contendunt solum Deum posse efficere miracula propriè dicta, et dæmones non posse efficere nisi præstigias.

Alii plures, v. g. Clarkius, etc. contendunt dæmones posse patrare miracula propriè dicta, Deumque hanc potestatem posse illis concedere. Ii afferunt regulas et notas quibus miracula divina à diabolicis secernantur. De illis notis erit dicendi locus in capite sequenti.

Quæstio hæc potissimum auctoritate Scripturæ sacræ

dirimenda est. Absolutè enim non repugnat Deum creaturis quædam miracula patranda facultatem concedere, v. g. quosdam morbos sanandi. Quid autem à Deo factum sit, utrùm verè hanc potestatem concesserit vel non concesserit, vix sine revelatione cognosci potest. Undè cùm Scripturarum divinitatem nondum comprobaverimus, hinc ab illa quæstione abstinemus.

Præterèa, intendimus tantùm in hoc Tractatu Deistas confutare. Hic scopus noster, hoc propositum, hoc studium totum. Jam verò quæstio hæc philosophos christianos inter et theologos exagitur, quibuscum belligerare animus non est. Itaque, licèt probabiliorem existimemus opinionem eorum qui asserunt dæmones non posse efficere vera et propriè dicta miracula, licèt firmo animo credamus dæmones non posse saltem miracula splendidiora et primi ordinis patrare, qualis est, v. g. mortui resurrectio, tamen, in hac disputatione, partes nullas suscipiemus, sed Deistas in utraque sententia refellemus. Ostendemus nempe, sive dæmones possint efficere miracula, sive non, religionem nostram ex miraculis firmissimè demonstrari; quia certum est miracula quibus innititur religio judaïca et christiana, non posse nisi à Deo esse. Hæc viâ confutabuntur Deistæ in quavis sententia. Si progrediendo, argumenta valebunt in quavis theologorum opinione, et libera erunt à controversiis magno animorum æstu in schola agitatis. Quod sanè est, ut mihi videtur, maximi momenti. Hæc methodus igitur nullum effugium Deistis relinquet, dum ex adverso, qui dæmones non posse miracula efficere contendunt, quique in hac sententia incredulos

revincunt, illis diverticulum suppeditant. Deistæ enim reponunt illos theologos vel philosophos, in sententia incerta et à multis christianis controversa, arguentari. Quod incommodum grave et à nobis devitatur. Hinc anteponenda videtur hæc, quam sequimur, methodus.

His annotatis, dicendum occurrit de vi et efficacia miraculorum in probanda revelatione.

CAPUT SEPTIMUM.

De auctoritate miraculi in probanda revelatione.

In Pentateucho innumera memorantur prodigia facta ad demonstrandam divinam Moisis legislationem et religionis, quam judæis annuntiabat, divinitatem. Talia sunt, v. g. virgæ Aronis in serpentem mutatio, conversio aquæ fluminis in sanguinem, omnes plagæ ægyptiacæ, ranarum, ciniphum, muscarum, pestis in jumentis, ulcerum, grandinis, locustarum, tenebrarum densissimarum, necnon illarum plagarum cessatio, omnium primogenitorum Ægypti percussio, exceptis judæis, transitus maris rubri, columna ignea judæis illucens, aquæ à petra eductæ, manna è cælo descendens, quod per quadraginta annos judæis fuit in esca; israëlitarum sanatio intuitu ænei serpentis facta.

In Evangelio Christus legitur, ad confirmandam, quam predicabat, doctrinam, permulta patris signa et prodigia, v. g. sanasse infirmos, languidos, claudos, cæcigenis visum restituisse, mortuos excitasse, quinque milia virorum cum quinque panibus saturas-